

РОЗДІЛ 3. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

РОЛЬ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ В МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ
УПРАВЛІННЯ ТОВАРАМИ КРИТИЧНОГО ІМПОРТУTHE ROLE OF TAX CONTROL IN MINIMIZING THE RISKS
OF CRITICAL IMPORT GOODS MANAGEMENT

У статті аналізується роль податкового контролю в мінімізації ризиків управління товарами критичного імпорту в умовах сучасних економічних викликів. З'ясовано, що податковий контроль є важливим інструментом публічного управління, який базується на сукупності правових норм, що регулюють відносини в сфері оподаткування і забезпечують законність в управлінні податковими процесами. Стаття досліджує важливість систематизованого застосування форм, інструментів та механізмів податкового контролю для ефективного виконання податкових зобов'язань і досягнення фіскальних цілей, що сприятиме підтримці стабільності економічного середовища, зокрема через регулювання критичного імпорту та інших важливих секторів економіки. У статті звернено увагу на специфіку податкового контролю, який здійснюється уповноваженими органами відповідно до законодавчих норм, і визначено, що ефективність цієї діяльності залежить від чіткої координації між податковими та митними органами, а також від належного виконання контрольних функцій, що закріплені в правових актах. Визначено, що документальний та фактичний податковий контроль є важливими інструментами забезпечення податкової дисципліни, які сприяють підвищенню прозорості фінансової діяльності, виявленню порушень та зміцненню економічної стабільності держави. З'ясовано, що дані обліку та податковий контроль у сфері критичного імпорту є невід'ємною складовою фіскальної політики держави, яка спрямована на забезпечення економічної безпеки та стабільності внутрішнього ринку. Встановлено, що застосування податкових інструментів в контексті критичного імпорту не тільки дозволяє забезпечити виконання податкових зобов'язань, але й відіграє значну роль у стабілізації національної економіки, сприяючи розвитку інституційних та нормативно-правових засад для регулювання фіскальної політики держави.

Ключові слова: управління, податковий контроль, облік, товари критичного імпорту.

In the paper analyzes the role of tax control in minimizing the risks of managing goods of critical import in the conditions of modern economic challenges. It was found that tax control is an important tool of public administration, which is based on a set of legal norms that regulate relations in the field of taxation and ensure legality in the management of tax processes. The article examines the importance of the systematic application of forms, tools and mechanisms of tax control for the effective fulfillment of tax obligations and the achievement of fiscal goals, which will contribute to maintaining the stability of the economic environment, in particular through the regulation of critical imports and other important sectors of the economy. The article draws attention to the specifics of tax control, which is carried out by authorized bodies in accordance with legislative norms, and we determine that the effectiveness of this activity depends on clear coordination between tax and customs authorities, as well as on the proper performance of control functions enshrined in legal acts. It was determined that documentary and actual tax control are important tools for ensuring tax discipline, which contribute to increasing the transparency of financial activities, detecting violations and strengthening the economic stability of the state. It was found that tax control in the field of critical imports is an integral component of the state's fiscal policy, which is aimed at ensuring economic security and stability of the domestic market. It was determined that the integration of modern monitoring tools into tax control is an important element for effective management of critical imported goods and ensuring the stability of the national economy in the face of modern challenges and risks. It was established that the use of tax instruments in the context of critical imports not only allows for the fulfillment of tax obligations, but also plays a significant role in stabilizing the national economy, contributing to the development of institutional and legal frameworks for regulating the fiscal policy of the state.

Keywords: management, tax control, accounting, critical import goods.

УДК 336.225:005.334:339.562

DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.90-8>

Боярова О.А.

к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Савченко Н.Л.

здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD),

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Boiarova Olena

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Savchenko Nataliia

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Постановка проблеми. Сучасні виклики глобальної економічної нестабільності, спричинені війною, геополітичними змінами та динамічними процесами на світовому ринку, вимагають від податкової системи підвищення рівня адаптивності та ефективності. У цих умовах особливого значення набуває питання регулювання міжнародної торгівлі, зокрема критичного імпорту, який відіграє вирішальну роль у забезпеченні безперервного

функціонування стратегічно важливих галузей економіки. Критичний імпорт впливає не лише на економічну стабільність країни, але й на її соціальну та національну безпеку, що зумовлює необхідність інтегрованого підходу до його обліку, податкового адміністрування та контролю.

Податковий контроль, як ключовий інструмент податкового адміністрування, виконує низку стратегічних функцій, які виходять за межі суто

фіскальної складової, оскільки він забезпечує прозорість зовнішньоекономічної діяльності, мінімізує ризики ухилення від оподаткування та інших зловживань, а також створює умови для ефективного управління товарами критичного імпорту. У поєднанні з митним регулюванням та адміністративним наглядом, податковий контроль сприяє оптимізації управлінських процесів у сфері міжнародної торгівлі, забезпечуючи як економічну ефективність, так і соціальну стабільність.

Актуальність цієї проблеми зумовлена тим, що критичний імпорт прямо впливає на економічну та соціальну стабільність, а також на конкурентоспроможність національних виробників. У зв'язку з цим виникає необхідність дослідження оптимальних механізмів податкового адміністрування, які враховують не лише фіскальні аспекти, але й стратегічні пріоритети держави. Недостатня розробленість цих механізмів призводить до ризику втрат бюджетних надходжень, погіршення умов для бізнесу та зниження ефективності управління економічними ресурсами.

Таким чином, дослідження ролі податкового контролю в управлінні критичним імпортом є надзвичайно актуальним, оскільки воно спрямоване на мінімізацію економічних та стратегічних ризиків, забезпечення прозорості зовнішньоекономічної діяльності, а також підтримку національної економічної та соціальної стабільності в умовах глобальних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасних наукових досліджень і публікацій свідчить про посилення уваги дослідників до питання податкового контролю в Україні у зв'язку з євроінтеграційними процесами та реформуванням податкової системи. І.Г. Гончаренко та Н.Ю. Лега [1] вказують на необхідність адаптації податкового контролю до європейських стандартів, враховуючи специфіку економічної ситуації в Україні, а також наголошують на важливості вдосконалення механізмів контролю для боротьби з ухиленням від сплати податків, а також підвищення ефективності перевірок через автоматизацію та інтеграцію сучасних технологій. С.В. Ківалова, Л.Р. Біла-Тіунова та Т.І. Білоус-Осінь [2] акцентують увагу на розвитку адміністративного права в контексті податкового контролю, пропонуючи покращення нормативно-правової бази та підвищення кваліфікації податкових органів. Ю.М. Васюк [4] висвітлює практичні проблеми податкового контролю в умовах чинного Податкового кодексу України, виділяючи ряд суттєвих проблем, таких як недостатня прозорість процедур і відсутність ефективної боротьби з корупцією в податкових органах. Інші науковці, зокрема І. Шавло [8] та В. Пухальський [9], акцентують на удосконаленні форм та процедур податкового контролю, що забезпечить покращення ефективності боротьби з ухиленням від

оподаткування. Подальші дослідження в цій галузі мають на меті покращення інтеграції податкових органів України в міжнародну практику, зокрема через стандартизацію процедур і підвищення прозорості адміністративних процесів.

Постановка завдання. Метою даної статті є проведення комплексного аналізу ролі податкового контролю в управлінні критичним імпортом з урахуванням сучасних викликів глобальної економічної нестабільності та військових дій. Для досягнення мети визначено наступні завдання: визначити основні риси податкового контролю; проаналізувати основні аспекти податкового контролю в умовах регулювання критичного імпорту; розглянути методи податкового контролю; дослідити головні характерні ознаки податкового контролю в сфері критичного імпорту. У процесі проведення дослідження було застосовано широкий спектр загальнонаукових та спеціальних методів, які забезпечили комплексний підхід до вирішення поставлених завдань, зокрема аналіз і синтез, порівняння, узагальнення та системно-структурний аналіз.

Виклад основного матеріалу дослідження. Податковий контроль, будучи невід'ємною складовою податкового менеджменту, займає визначне місце в забезпеченні належного функціонування податкової системи та регулюванні взаємодії між платниками податків і державними органами, які мають спеціальні повноваження в сфері оподаткування. У якості інституційної функції, податковий контроль є необхідною умовою для забезпечення прозорості процесів економічного адміністрування податкових відносин, сприяючи оптимізації витрат на проведення податкових процедур і зменшенню адміністративних бар'єрів. Недостатній рівень або неефективність податкового контролю можуть призвести до серйозних загроз економічній безпеці держави, оскільки це веде до несвоєчасного або неповного виконання податкових зобов'язань платниками податків, що, в свою чергу, створює ризик для фінансової стабільності країни [1].

Особливості податкового контролю визначаються низкою ключових характеристик, що окреслюють основні принципи та функціональні аспекти цього процесу (див. рис. 1).

Таким чином, податковий контроль є важливим інструментом публічного управління, який базується на сукупності правових норм, що регулюють відносини в сфері оподаткування і забезпечують законність в управлінні податковими процесами.

Ефективність податкового контролю невід'ємно пов'язана з рівнем розвитку та належним функціонуванням податкової системи, що визначає необхідність постійного вдосконалення механізмів її реалізації в рамках загальної модернізації податкової політики. У цьому контексті важливим кроком у трансформації податкового контролю стало

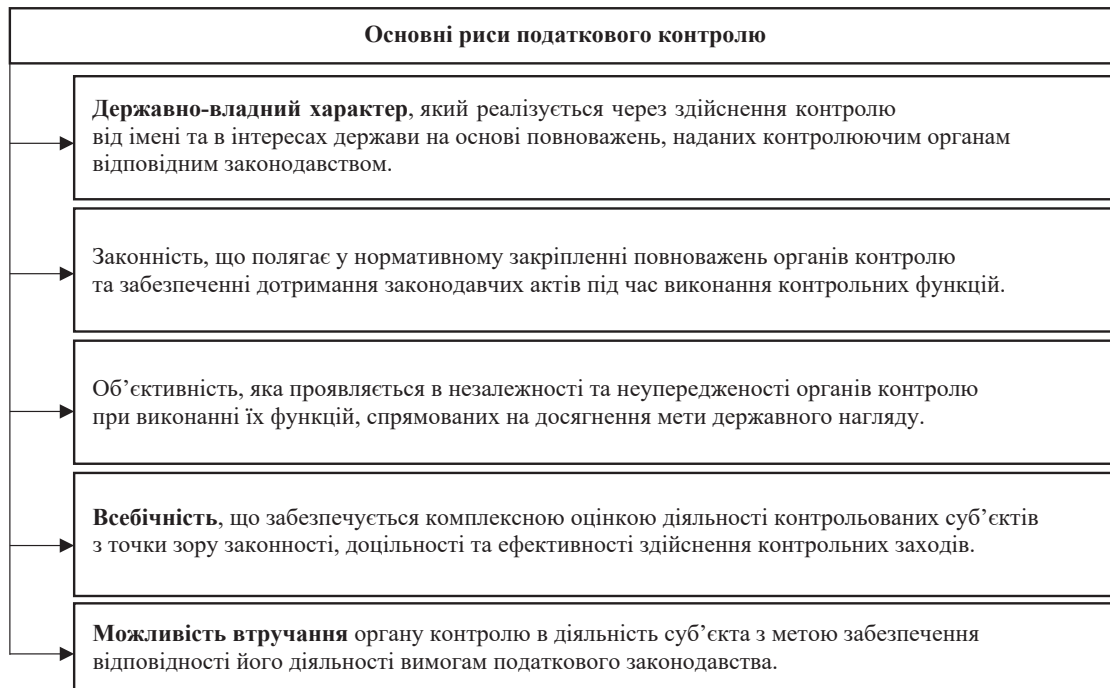

Рис. 1. Основні риси податкового контролю

Джерело: сформовано автором на основі джерела [2]

прийняття Податкового кодексу України [5], який є визначальним нормативно-правовим актом, що регулює процедури та форми податкового контролю. Кодекс встановив чіткі та систематизовані правила взаємодії між платниками податків та контролюючими органами, забезпечивши уніфікацію правових підходів до адміністрування податків. Крім того, прийняття цього законодавчого акта дозволило ліквідувати колізії, що мали місце в національному податковому законодавстві, створивши таким чином стабільну правову основу для ефективної взаємодії всіх учасників податкового процесу [3].

Податковий контроль є ключовим елементом фіскальної політики держави, що забезпечує виконання податкових зобов'язань, стабільність економічної системи та розвиток фінансових процесів. В Україні система податкового контролю регулюється цілою низкою нормативно-правових актів, які визначають основні форми та інструменти для здійснення ефективного контролю над виконанням податкових обов'язків платниками податків (див. табл. 1). Враховуючи важливість контролю в умовах економічної нестабільності, особливо в сфері критичного імпорту, забезпечення належного функціонування податкових органів є важливим для збереження економічної стабільності та розвитку національної економіки.

Систематизоване застосування форм, інструментів та механізмів податкового контролю є необхідною умовою для ефективного виконання податкових

зобов'язань та досягнення фіскальних цілей, що у свою чергу сприяє підтримці стабільності економічного середовища, зокрема через регулювання критичного імпорту та інших важливих сфер економіки. З огляду на специфіку податкового контролю, що реалізується через уповноважені органи та відповідно до законодавчих норм, ефективність цієї діяльності забезпечується шляхом чіткої координації між податковими та митними органами, а також через виконання контрольних функцій, визначених на рівні правових актів.

Податковий контроль в Україні здійснюється через спеціалізовані підрозділи податкового аудиту, створені в результаті реорганізації Державної податкової служби України в 2020 році. Водночас моніторинг податкової політики здійснюється різними інституціями, включаючи державні органи, науково-дослідні установи та приватні експертні центри, що створює необхідність уніфікації методологічних підходів до моніторингу податкових процесів, що особливо важливо для забезпечення ефективного управління в умовах глобальних економічних змін і кризових ситуацій [9].

Серед спеціалізованих методів податкового контролю ключову роль відіграють документальний та фактичний контроль. Їх основна мета полягає в забезпеченні точності податкових зобов'язань, відповідності їх чинному законодавству та мінімізації ризиків імовірних порушень, які можуть негативно вплинути на економічну безпеку держави (див. табл. 2).

Таблиця 1

Основні аспекти податкового контролю в умовах регулювання критичного імпорту

Категорія	Класифікація	Опис
Форми податкового контролю	Ведення обліку платників податків	Охоплює реєстрацію платників податків, моніторинг їхньої діяльності та забезпечення своєчасної подачі податкових декларацій.
	Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності податкових органів	Використовує аналітичні інструменти для моніторингу податкових надходжень і дотримання законодавства.
	Перевірки та звірки щодо дотримання законодавства	Охоплює процедури перевірки та звірки фінансових та податкових звітів з метою перевірки правильності нарахувань і сплати податків.
	Моніторинг контрольованих операцій	Оцінка та нагляд за операціями, що підлягають оподаткуванню, для запобігання ухиленню від сплати податків.
	Опитування посадових осіб і працівників підприємств, що є платниками податків	Використовується для вивчення дотримання податкових зобов'язань підприємствами через опитування їхніх представників.
Інструменти податкового контролю	Податкові ставки, пільги, механізми коригування рівня оподаткування, фінансові санкції	Використовуються для забезпечення ефективного регулювання економічної діяльності та підвищення рівня виконання податкових зобов'язань, а також коригування рівня оподаткування відповідно до економічної ситуації.
Роль податкового контролю	Інструмент стабілізації економічного середовища	Податковий контроль є не лише фіскальним інструментом, а й важливим засобом для стабілізації економічної ситуації, зокрема в частині контролю за критичним імпортом.
Специфіка податкового контролю	Законодавчо визначені заходи і механізми	Податковий контроль здійснюється через чітко визначені законом заходи, що регулюють належне функціонування системи оподаткування, здійснювані лише уповноваженими органами під координацією Державної податкової служби України.
Органи, що здійснюють податковий контроль	Податкові органи	Включають центральний орган виконавчої влади, що відповідає за реалізацію податкової політики, та його територіальні підрозділи, які здійснюють контроль за дотриманням податкового законодавства.
	Митні органи	Здійснюють контроль за виконанням митного законодавства, оподаткуванням митних платежів та ПДВ.
Нормативно-правова база	Конституція України, Податковий кодекс України	Основні законодавчі акти, що регулюють податковий контроль, включають Конституцію України, Податковий кодекс України, укази Президента та постанови Кабінету Міністрів України, а також накази Державної фіскальної служби щодо методик планування перевірок.

Джерело: розраховано згідно [14]

Таблиця 2

Методи податкового контролю та їх основні аспекти

Категорія	Основні положення
Документальний контроль	Формальний контроль: перевірка наявності всіх необхідних реквізитів у документах відповідно до податкового законодавства.
	Арифметичний контроль: перевірка правильності підрахунків у фінансових документах.
	Нормативний контроль: перевірка відповідності звітності чинному податковому законодавству, включаючи правильність нарахування податків.
	Взаємозвірка документів: перевірка консистентності даних через порівняння первинної документації та звітів платників податків з аналогічними документами контрагентів або пов'язаних осіб.
Фактичний контроль	Інвентаризація: огляд територій і приміщень для виявлення можливих занижень податкових зобов'язань.
	Обстеження: попередній етап контролю для виявлення потенційних порушень, що потребують подальшого розслідування.
	Опитування: збір інформації від працівників підприємства або інших осіб, знайомих з діяльністю платника податків.
	Експертна оцінка: професійний аналіз якості виконаних робіт і правильності застосування податкових норм щодо специфічних товарів, зокрема акцизної продукції.
Загальна мета податкового контролю	Здійснення перевірки точності податкових зобов'язань, відповідності їх законодавству та запобігання порушенням, що можуть вплинути на економічну безпеку держави.

Джерело: сформовано автором на основі джерел: [5; 10; 11, с. 76]

Отже, документальний контроль включає аналіз та перевірку податкової звітності платників податків на основі документації, яка подається до контролюючих органів у процесі їхньої господарської діяльності, а фактичний контроль спрямований на верифікацію кількісних та якісних характеристик об'єктів оподаткування, що відображені у податковій звітності. Таким чином, документальний та фактичний податковий контроль є важливими інструментами забезпечення податкової дисципліни, які сприяють підвищенню прозорості фінансової діяльності, виявленню порушень та зміцненню економічної стабільності держави.

У рамках управління товарами критичного імпорту податковий контроль набуває особливої стратегічної ваги, визначаючи необхідність забезпечення його високої ефективності як ключового чинника функціонування системи адміністрування податків і зборів. Значущість цього інструменту зумовлена його впливом на оптимізацію надходжень від зовнішньоторговельних операцій з товарами, що мають вирішальне значення для економіки держави. Використання інноваційних інформаційних і аналітичних технологій, які орієнтовані на автоматизацію процесів моніторингу та перевірки податкових операцій, сприяє зниженню адміністративних бар'єрів, мінімізації впливу суб'єктивних факторів і забезпеченню прозорості податкових відносин. Зокрема, інтеграція таких технологій у механізми податкового контролю є критично важливою для підтримання сталого економічного розвитку в умовах глобалізації та інтеграції світових ринків [12–14].

Основним завданням реформування податкового контролю у сфері критичного імпорту є створення адаптивної та комплексної моделі, що поєднує методи поглибленого моніторингу, оперативного виявлення порушень податкового законодавства та їх своєчасного усунення. Це передбачає зменшення податкових ризиків і підвищення рівня дотримання законодавства, а також інтеграцію таких підходів у загальну систему економічного управління держави. Особливий акцент ставиться на розвиток інформаційних систем, які дозволяють забезпечувати ефективний обмін даними між податковими, митними та іншими державними органами, що сприяє всебічному моніторингу імпортованих операцій [15].

Податковий контроль у сфері критичного імпорту має комплексний характер і охоплює адміністративні, аналітичні та інформаційно-технологічні аспекти моніторингу діяльності суб'єктів господарювання. Він включає не лише спостереження за обчисленням і сплатою податків, але й аналіз митної вартості товарів, дослідження потоків продукції через митниці та запобігання зловживанням у процесі митного оформлення. Зокрема, використання сучасних підходів до інтеграції податкового контролю дозволяє формувати єдину платформу для обміну даними та

здійснення цілісного моніторингу процесів імпорту [16]. Головною метою податкового контролю є забезпечення повноти, своєчасності та точності сплати податкових зобов'язань, дотримання норм законодавства у сфері митного обігу товарів та запобігання їх порушенням. Це передбачає не лише виявлення та усунення податкових порушень, але й детальний аналіз причин їх виникнення, оцінку досягнутих результатів у порівнянні із запланованими показниками та попередження повторних зловживань. Важливою складовою такого підходу є забезпечення балансу між ефективністю контролю та витратами на його реалізацію, що дозволяє досягти оптимального рівня податкових надходжень при збереженні економічної безпеки держави [3].

Податковий контроль у сфері критичного імпорту є важливим механізмом забезпечення фіскальної дисципліни та економічної стабільності держави. Його реалізація включає комплекс заходів, спрямованих на моніторинг, аналіз та усунення порушень, що виникають у процесі імпортованих операцій. Системний підхід до податкового контролю дозволяє не лише забезпечити належну сплату податків і зборів, але й створює умови для гармонійної співпраці між державними органами та бізнес-середовищем. У таблиці 3. представлені основні аспекти та завдання податкового контролю, які є ключовими для ефективного регулювання обігу товарів критичного імпорту.

Тож, податковий контроль у сфері критичного імпорту є невід'ємною складовою фіскальної політики держави, яка спрямована на забезпечення економічної безпеки та стабільності внутрішнього ринку. Ефективна організація цього процесу передбачає взаємодію податкових, митних та інших державних органів із підприємствами, використання сучасних інформаційно-аналітичних технологій та комплексний підхід до моніторингу й оцінки операцій.

Податковий контроль, особливо в контексті управління товарами критичного імпорту, є ключовим елементом для забезпечення економічної безпеки та дотримання податкових зобов'язань на всіх етапах міжнародної торгівлі, який вимагає синергії правових, соціальних та технічних аспектів, що сприяє стабільному функціонуванню економічної системи [16]. Зміцнення аналітичної бази податкового контролю є важливим стратегічним напрямом у контексті макроекономічного регулювання та взаємодії органів державної влади для реалізації соціально-економічних трансформацій. Враховуючи необхідність адаптації до нових фіскальних вимог, податковий контроль потребує постійного вдосконалення та впровадження інновацій, таких як цифровізація та автоматизація процесів [17, с. 311]. Основні переваги податкового моніторингу як інструмента стратегічного управління включають:

Головні характеристики податкового контролю у сфері критичного імпорту

Категорія	Основні положення
1. Основні принципи корпоративного податкового контролю	Прозорість фінансової звітності: Забезпечення доступу державних органів до фінансових результатів підприємств для проведення аналізу.
	Аналітична функція: Своєчасне виявлення та коригування помилок до офіційних перевірок, що знижує ризики адміністративних санкцій.
2. Значення податкового контролю для критичного імпорту	Зниження рівня зловживань: Забезпечення належної сплати податків у сфері критичного імпорту для підтримки економічної стабільності.
	Адаптація до змін: Оперативне реагування на виклики глобальної економічної політики в умовах сучасної інтеграції економік.
3. Системний підхід до податкового контролю	Комплексність заходів: Виявлення та усунення відхилень, моніторинг класифікації товарів і контроль за дотриманням термінів сплати митних платежів.
	Взаємодія органів: Інтеграція діяльності податкових, митних органів і бізнесу для підвищення ефективності контролю.
4. Реакція на економічні зміни	Аналіз впливу факторів: Оцінка екзогенних та ендегенних чинників, що впливають на результати діяльності підприємств.
	Корекція управлінських рішень: Адаптація стратегій до нових умов для досягнення максимальних економічних результатів у сфері критичного імпорту.
5. Ключові завдання податкового контролю	Виявлення порушень: Контроль за класифікацією товарів, відповідністю митному законодавству, своєчасністю сплати податків і зборів.
	Запобігання порушенням: Розробка внутрішніх механізмів для виявлення недоліків ще на етапі первинної обробки документації.
	Співпраця секторів: Забезпечення ефективного обміну інформацією між державними органами та бізнесом для покращення дисципліни у сфері податкового контролю.

Джерело: розраховано згідно [14]

1. Спрощений доступ до інформаційних ресурсів платників податків через електронний документообіг, що знижує адміністративне навантаження.

2. Розширення можливостей ідентифікації податкових ризиків, що підвищує ефективність профілактичних заходів.

3. Оптимізація податкових перевірок, що зменшує кількість перевірок та можливі штрафи.

4. Профілактична роль, орієнтована на попередження порушень через надання рекомендацій платникам податків [9].

З огляду на специфіку оподаткування різних економічних об'єктів, податковий моніторинг дозволяє оптимізувати податкове навантаження. Отже, інтеграція сучасних інструментів моніторингу у податковий контроль є важливим елементом для ефективного управління товарами критичного імпорту та забезпечення стабільності національної економіки в умовах сучасних викликів і ризиків. Тож, можна відзначити, що моніторинг податкових ризиків дозволяє контролювати діяльність платників на основі наявної інформації без втручання в господарську діяльність, де автоматизація знижує суб'єктивний фактор у виборі об'єктів перевірки [18, с. 360].

Таким чином, податковий контроль у сфері критичного імпорту є невід'ємною складовою економічного управління країни, спрямованого на підвищення прозорості податкових процесів, мінімізацію

ризиків і забезпечення стійкості фіскальної системи в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів.

Висновки. На основі проведеного дослідження можна дійти висновку, що податковий контроль є ключовим елементом у забезпеченні ефективного управління товарами критичного імпорту, який відіграє важливу роль у мінімізації податкових ризиків, таких як ухилення від сплати податків, контрабанда та порушення митного законодавства. Встановлено, що інтеграція інноваційних технологій, зокрема цифровізації процесів податкового моніторингу, а також застосування ризик-орієнтованих підходів, значно підвищує ефективність податкового контролю, забезпечуючи прозорість та зменшення адміністративного навантаження на платників податків. З'ясовано, що стратегічне зміцнення партнерських відносин між органами податкової служби та платниками податків є необхідним для створення ефективної системи адміністрування податків. У зв'язку з цим, вбачаємо за необхідність удосконалення системи податкового контролю та застосування сучасних управлінських інструментів, що сприятиме забезпеченню стабільності національних фінансів, економічному зростанню та безпеці у сфері критичного імпорту.

Практичне значення проведеного дослідження полягає в тому, що висновки та рекомендації, розроблені автором, можуть бути застосовані для

вдосконалення механізмів податкового контролю в умовах регулювання критичного імпорту. Подальші дослідження в цій галузі повинні бути спрямовані на розробку та впровадження інноваційних механізмів податкового контролю, які дозволяють ефективно моніторити критичний імпорт у реальному часі, де головна увага повинна приділятися удосконаленню методів оцінки податкових ризиків та застосуванню цифрових рішень для автоматизації процесів адміністрування податків.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гончаренко І. Г., Лега Н. Ю. Податковий контроль у контексті євроінтеграції економіки України. *Збірник наукових праць ЧДТУ*. 2012. Випуск 32. Частина II. С. 32–35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2012_32%28%29_9 (дата звернення: 22.12.2024).
2. Адміністративне право: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). С.В. Ківалова, Л.Р. Біла-Тіунова, Т.І. Білоус-Осінь. Одеса: Фенікс, 2019. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/12118> (дата звернення: 22.12.2024).
3. Новиков Ю. Практика впровадження та застосування положень Податкового кодексу України. *Вісник податкової служби України*. 2011. № 8. С. 8.
4. Васюк Ю.М. Податковий контроль в Україні в умовах дії податкового кодексу: реалії, практичні проблеми та шляхи модернізації. *Актуальні проблеми державного управління*. 2012. № 4. С. 51–56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2012_4_17 (дата звернення: 22.12.2024).
5. Податковий кодекс України : Закон України від 10 грудня 2010 року № 2755-VI; зі змін. і доп. від 01.07.2019. Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 22.12.2024).
6. Положення про Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 6.03.2019 р. № 227. URL: <https://customs.gov.ua/polozhennia> (дата звернення: 22.12.2024).
7. Положення про Державну податкову службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 6.03.2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#n15> (дата звернення: 22.12.2024).
8. Шавло І. Податковий контроль у системі податкового адміністрування. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. *Міжнародний збірник наукових праць*. 2014. № 2. С. 220–223. URL: <http://ibo.wunu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/139/138> (дата звернення: 22.12.2024).
9. Пухальський В. Удосконалення форм та процедур податкового контролю у протидії ухилення від оподаткування. *Економіка та держава*. 2021. № 4. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2021/18.pdf (дата звернення: 22.12.2024).
10. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації та проведення органами державної фіскальної служби зустрічних звірок, обміну податковою інформацією при здійсненні податкового контролю : наказ Державної фіскальної служби України від 17.07.2015 № 511; із змін. і доп. від 07.06.2017. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0511872-15> (дата звернення: 22.12.2024).

11. Шевчук О.А. Теоретичні засади розвитку податкового контролю. *Вісник КНТЕУ*. 2012. № 2. С. 74–83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2012_2_8 (дата звернення: 22.12.2024).
12. Гуцул І. Моніторинг способів протидії ухиленню від оподаткування. *Гроші, фінанси і кредит*. 2017, № 18. URL: http://bses.in.ua/journals/2017/18_2017/33.pdf (дата звернення: 22.12.2024).
13. Податковий контроль та способи його здійснення: що потрібно знати. ЛІГА ЗАКОН. 2024. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/230491_podatkoviyy-kontrol-ta-sposobi-yogo-zdysnennya-shcho-potrбно-znati (дата звернення: 22.12.2024).
14. Чинчик А. А., Федунь Ю. Б., Іванишина Г. С. Особливості податкового контролю у системі розвитку національної економіки. *Актуальні проблеми економіки*. 2021. № 4 (238). С. 118–126. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2021-1-238-118-126> (дата звернення: 22.12.2024).
15. Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін. Податкова система: навчальний посібник / за ред. В.Г. Баранової. Одеса: БМВ, 2014. 344 с. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/09/Podatkova-systema.pdf> (дата звернення: 22.12.2024).
16. Білоус-Осінь Т. І. Податковий контроль як різновид публічного контролю. *Juris Europensis Scientia*. 2023. Випуск 3. С. 40–43. DOI: <https://doi.org/10.32782/chern.v3.2023.9> (дата звернення: 22.12.2024).
17. Куценко Т. Ф. Моніторинг реалізації податкової політики в Україні: призначення та складові. *Трансформація податкової та обліково-аналітичної системи в контексті сучасних кризових явищ*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Чернівці (Україна, 20 травня 2021 р.). Чернівці : Техно-друк, 2021. 379 с.
18. Іванов Ю., Майбуров І. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій: навчальний посібник. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2010. 1028 с.

REFERENCES:

1. Honcharenko I.H., Leha N.Yu. (2012) Podatkoviy kontrol u konteksti yevrointehratsii ekonomiky Ukrainy [Tax control in the context of the eurointegration of Ukraine's economy]. *Zbirnyk naukovykh prats ChDTU*, vol. 32(2), pp. 32–35. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2012_32%28%29_9 (in Ukrainian)
2. Kivalov S.V., Bila-Tiunova L.R., Bilous-Osin T.I. (2019) Administratyvne pravo: navchalno-metodychnyi posibnyk (dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity dennoi formy navchannia) [Administrative law: educational and methodical guide for higher education students, full-time]. Odessa: Feniks. Available at: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/12118> (in Ukrainian)
3. Novikov Yu. (2011) Praktika vprovadzhennia ta zastosuvannia polozhen' Podatkovoho kodeksu Ukrainy [Practice of implementation and application of the provisions of the Tax Code of Ukraine]. *Visnyk podatkovoї sluzhby Ukrainy*, vol. 8, p. 8. (in Ukrainian)
4. Vasiuk Yu. M. (2012) Podatkovi kontrol v Ukraini v umovakh dii podatkovogo kodeksu: realii, praktychni problemy ta shliakhy modernizatsii [Tax control in Ukraine under the Tax Code: realities, practical problems,

and ways of modernization]. *Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnia*, vol. 4, pp. 51–56. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2012_4_17 (in Ukrainian)

5. Podatkovi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 10 hrudnia 2010 roku № 2755-VI; zi zmin. i dop. vid 01.07.2019 [Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine of December 10, 2010, No. 2755-VI; as amended on 01.07.2019]. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (in Ukrainian)

6. Polozhennia pro Derzhavnu mytnu sluzhbu Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 6.03.2019 r. № 227 [Regulations on the State Customs Service of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from March 6, 2019, No. 227]. Available at: <https://customs.gov.ua/polozhennia> (in Ukrainian)

7. Polozhennia pro Derzhavnu podatkovu sluzhbu Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 6.03.2019 r. № 227 [Regulations on the State Tax Service of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from March 6, 2019, No. 227]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#n15> (in Ukrainian)

8. Shavlo I. (2014) Podatkovi kontrol u systemi podatkovoho administruvannia [Tax control in the tax administration system]. *Instytut bukhhalters'koho obliku, kontrol' ta analiz v umovakh hlobalizatsii. Mizhnarodnii zbirnyk naukovykh prats*, vol. 2, pp. 220–223. Available at: <http://ibo.wunu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/139/138> (in Ukrainian)

9. Pukhals'kyi V. (2021) Udoskonalennia form ta protsedur podatkovoho kontroliu u protydii ukhylennia vid opodatkovuvannia [Improvement of forms and procedures of tax control in combating tax evasion]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 4. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2021/18.pdf (in Ukrainian)

10. Pro zatverdzhennia Metodichnykh rekomendatsii shchodo orhanizatsii ta provedennia orhanamy derzhavnoi fiskal'noi sluzhby zustrichnykh zvirok, obminu podatkovoi informatsii pry zdiisnenni podatkovoho kontroliu: nakaz Derzhavnoi fiskal'noi sluzhby Ukrainy vid 17.07.2015 № 511; iz zmin. i dop. vid 07.06.2017 [On approval of the Methodical Recommendations on the organization and conduct of meeting audits, exchange of tax information by the State Fiscal Service authorities during tax control: order of the State Fiscal Service of Ukraine from July 17, 2015 No. 511; as amended on

June 7, 2017]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0511872-15> (in Ukrainian)

11. Shevchuk O. A. (2012) Teoretychni zasady rozvytku podatkovoho kontroliu [Theoretical principles of tax control development]. *Visnyk KNTSEU*, no. 2, pp. 74–83. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2012_2_8 (in Ukrainian)

12. Hutsul I. (2017) Monitorynh sposibiv protydii ukhylennu vid opodatkovuvannia [Monitoring methods to combat tax evasion]. *Hroshi, finansy i kredyt*, vol. 18. Available at: http://bses.in.ua/journals/2017/18_2017/33.pdf (in Ukrainian)

13. Podatkovi kontrol ta sposoby ioho zdiisnennia: shcho potribno znaty [Tax control and methods of its implementation: what you need to know]. LIGAZAKON. 2024. Available at: https://jurliga.ligazakon.net/news/230491_podatkoviy-kontrol-ta-sposobi-yogo-zdysnennya-shcho-potrbno-znati (in Ukrainian)

14. Chynchyk A. A., Fedun Yu. B., Ivanyshyna H. S. (2021) Osoblyvosti podatkovoho kontroliu u systemi rozvytku natsional'noi ekonomiky [Features of tax control in the national economic development system]. *Aktualni problemy ekonomiky*, vol. 4(238), pp. 118–126. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2021-1-238-118-126> (in Ukrainian)

15. Baranova V. H., Dubovyk O. Yu., Khomutenko V. P., ta in. (2014) Podatkova systema: Navchalnyi posibnyk [Tax system: Educational manual] In V. H. Baranova. Odesa: VMV, 344 p. Available at: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/09/Podatkova-systema.pdf> (in Ukrainian)

16. Bilous-Osin T. I. (2023) Podatkovyj kontrol'yak riznovid publichnoho kontroliu [Tax control as a form of public control]. *Juris Europensis Scientia*, no. 3, pp. 40–43. DOI: <https://doi.org/10.32782/chem.v3.2023.9> (in Ukrainian)

17. Kutsenko T. F. (2021) Monitorynh realizatsii podatkovoi polityky v Ukraini: pryznachennia ta skladovi [Monitoring of tax policy implementation in Ukraine: purpose and components]. *Transformatsiia podatkovoi ta oblikovo-analitychnoi system v konteksti suchasnykh kryzovykh yavlyshch: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (Chernivtsi, May 20, 2021). Chernivtsi: Tekhnodruk, p. 379. (in Ukrainian)

18. Ivanov Yu., Maiburov I. (2010) Podatkova polityka: teoriia, metodolohiia, instrumentarii [Tax policy: theory, methodology, tools]. Kharkiv: V. D. "INZHEK", 1028 p. (in Ukrainian)